

Vergaderjaar 2024–2025

27 830

Materieelprojecten

Nr. 460

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 februari 2025

De technologische en operationele ontwikkelingen in het militaire optreden vragen om versterking van de informatie-uitwisseling via permanente connectiviteit tussen militaire platformen.¹ Tegelijkertijd is sprake van een verhoogde dreiging van communicatieverstoring of detectie van communicatie tussen platformen doordat tegenstanders investeren in technologisch hoogwaardige informatiesystemen en geavanceerde middelen voor elektronische oorlogsvoering.

Hierdoor neemt het belang van de digitale transformatie van de krijgsmacht en het multidomein optreden toe. Dit houdt in dat de operationele krijgsmachtdelen in staat zijn sneller de juiste informatie te verzamelen en te analyseren. Zo kunnen snellere en betere besluiten worden genomen. Het aanschaffen van militaire radio's is onderdeel van het wapensysteemgebonden IT-programma Foxtrot. Foxtrot richt zich ook op het verbreden van verbindingsmogelijkheden via civiele standaarden. Het gaat hier bijvoorbeeld om wifi, 4G/5G en satellietcommunicatie. Ook ondersteunende applicaties krijgen een upgrade. Met deze mix aan middelen kunnen commandanten en eenheden veilig, sneller en slimmer handelen dan de vijand, omdat zij onder verschillende omstandigheden en over grote afstanden een snellere verbinding hebben om vrijwel real-time data te delen, inzicht te hebben in de omgeving of om zich digitaal te camoufleren. De digitale transformatie is een cruciale, maar ook noodzakelijke stap.

Het wapensysteemgebonden IT-programma Foxtrot geeft invulling aan de noodzaak tot versterkte informatie-uitwisseling tussen militaire

¹ Een platform is een rijdend, varend of vliegend systeem in gebruik bij de krijgsmacht, bijvoorbeeld een CV90 gevechtsvoertuig of Pantserhouwitser, een sneeuwvoertuig of landingsvaartuig voor de Mariniers of een AH-64E gevechtshelikopter. Uitgestegen militairen opereren (tijdelijk) buiten hun voertuig, waardoor zij geen gebruik kunnen maken van hun voertuig gebonden apparatuur. Tijdens uitgestegen operaties maken zij gebruik van additionele draagbare radio's.

platformen. Met dit programma vervangt en moderniseert Defensie de tactische communicatiemiddelen en de daaraan verbonden IT-infrastructuur van de Nederlandse krijgsmacht in het mobiele tactische domein. In dit domein opereren de militaire platformen zoals voertuigen, vliegtuigen, helikopters, vaartuigen en de uitgestegen militair.

In december 2023 ontving uw Kamer gelijktijdig de A-brief «Behoeftestelling programma Foxtrot»² en de B-brief over het (deel)project van het programma Foxtrot «Militaire Transmissie Bouwblok» (MTBB)³. De A-brief ging onder andere in op hoe de verschillende bouwblokken van Foxtrot, zoals MTBB en Platform IT-Infrastructuur⁴, met versies en deelleveringen worden geïmplementeerd.

Met deze brief informeer ik u over de resultaten van de verwervingsvoorbereidingsfase (D-fase) van het MTBB. Het MTBB-project bestaat uit de aanschaf van militaire radio's (zogenaamde *combat net radio's* (CNR)), bijbehorende software, *waveforms* (een militair-specifiek protocol voor het kunnen communiceren en uitwisselen van data), gerelateerde randapparatuur en systeemintegratie diensten.

Behoeftte

Kwalitatief

Combat net radio

Voor de digitale transformatie van het militair optreden is het van belang om de huidige, deels verouderde (be)veilig(d)e transmissiecapaciteiten in de militaire platformen snel te vervangen. De bestaande middelen zijn aan vervanging toe en bieden niet meer de veiligheid en functionaliteit die nodig is. Dit betreft verschillende productvarianten van de CNR, aangevuld met de noodzakelijke versterkers, antennes, bekabeling en componenten voor inbouw in de militaire platformen.

Waveforms

Waveforms zijn een basisvoorwaarde voor interoperabiliteit in het grondgebonden gevecht, omdat de CNR hierdoor beveiligd via spraak en data kan communiceren. Dit zijn afgesproken en specifieke transmissie- en dataprotocolen. Een voorbeeld in het civiele domein is WiFi. In het militaire domein heeft elke CNR zijn eigen specifieke *waveform* waarmee de mate van interoperabiliteit wordt bepaald. Met de aanschaf van dit type CNR wordt de grootste mate van interoperabiliteit behaald. Foxtrot zet in op de aanschaf van meerdere *waveforms*, zodat in lijn met de gebruikstoepassingen de grootste mate van interoperabiliteit ontstaat.

Diensten

Ook verwerft Defensie binnen het MTBB aanvullende diensten voor de systeemintegratie en om de CNR zo optimaal mogelijk te laten functioneren. Deze adviserende en assisterende diensten zijn noodzakelijk om verdere doorontwikkeling mogelijk te maken en de integratie van de CNR in de totale Foxtrot oplossing te faciliteren.

² Kamerstuk 27 830, nr. 418 van 20 november 2023

³ Kamerstuk 27 830, nr. 419 van 20 november 2023

⁴ Kamerstuk 27 830, nr. 438 van 28 mei 2024

Kwantitatief

De initiële totale kwantitatieve behoefte uit de B-fase binnen Foxtrot betreft een radio behoefte voor circa 8.000 voertuigen, 3.500 uitgestegen militairen, 135 vaartuigen en 170 vliegende platformen. Eenheden binnen de gehele krijgsmacht ontvangen nieuwe CNR's, te beginnen met de eerder gemandateerde voorziening in de behoefte van 44 bataljonstaakgroep.⁵ Het MTBB bevat ook een zogenaamd «continuïteitsspoor» waarin bepaalde eenheden, vooruitlopend op de modernisering, reeds delen van de nieuwe Foxtrot oplossing krijgen; in dit geval de nieuwe CNR. Op deze wijze wordt de continuïteit van eenheden geborgd die niet langer kunnen werken met de huidige verouderde radio's.

Meerbehoeften

Zoals in de programmabrief Foxtrot is gemeld, heeft het programma rekening gehouden met toekomstige meerbehoeften.⁶ Door technologische ontwikkelingen en de toenemende behoefte vanwege de digitale transformatie van de krijgsmacht is het niet uitgesloten dat in de toekomst een grotere behoefte zal ontstaan dan tot nu toe is gekwantificeerd. Daarom wordt, waar mogelijk, optieruimte voor extra systemen opgenomen om tijdige beschikbaarheid en leverzekerheid veilig te stellen. Als gevolg van de groei van de krijgsmacht en de toegenomen behoefte aan connectiviteit wordt het programma Foxtrot geactualiseerd in 2025. Dit zal leiden tot een meerbehoefte aan systemen. Dit is een noodzakelijke aanpassing door de uitbreiding van de krijgsmacht als gevolg van de investeringsprojecten uit de Defensienota 2022 en Defensienota 2024. In de nieuwe investeringsprojecten en contractvormen is rekening gehouden met de verhoogde behoefte aan Foxtrot middelen.

Resultaten verwervingsvoorbereiding

Zoals toegelicht in de brief over de B-fase van het MTBB heeft de set aan operationele eisen geleid tot het voornemen om de CNR en overige goederen en diensten via twee routes te verwerven bij dezelfde leverancier, het Amerikaanse L3Harris. De eerste route betreft *Foreign Military Sales (FMS)*, omdat de CNR van L3Harris cryptografie bevat die uitsluitend kan worden verworven via de Amerikaanse overheid.

De tweede route betreft *Direct Commercial Sales*, waarbij Defensie de onderdelen behorend bij de CNR, zoals bekabeling, versterkers en antennes direct bij de leverancier verwerft, zonder tussenkomst van de Amerikaanse overheid. Ditzelfde geldt voor de diensten voor integratie, onderhoud, advies, opleiding en training van Defensie personeel.

De *Letter of Offer and Acceptance (LoA)* voor de gemandateerde behoefte met betrekking tot 44 bataljonstaakgroep en het continuïteitsspoor via FMS is reeds getekend. Deze eerste gemandateerde behoefte voor 44 bataljonstaakgroep en het continuïteitsspoor betreft in totaal circa 2.790 CNR's. Voor de goederen en diensten die onder *Direct Commercial Sales (DCS)* vallen en gerelateerd zijn aan de LoA, worden een raamovereenkomst en aanvullende overeenkomsten door Nederland gesloten met L3Harris.

Defensie verwerft zowel de communicatiemiddelen als de gerelateerde randapparatuur «van de plank» (COTS/MOTS).⁷

⁵ Kamerstuk 27 830, nr. 316 van 2 oktober 2020

⁶ Kamerstuk 27 830, nr. 418 van 20 november 2023

⁷ *Commercial-off-the-Shelf / Military-off-the-Shelf*

Uitwerking

Implementatie

De installatie en integratie van de communicatiemiddelen, randapparatuur en bijbehorende software van de CNR vindt stapsgewijs plaats. Foxtrot moderniseert vergelijkbare militaire eenheden en platformen via zogenaamde *spirals*. Hierbij werkt het programma met versies en deelleveringen. Implementatie in een *spiral* benadering heeft als voordeel dat deze in doorlooptijd en complexiteit beheersbaar is en dat hele eenheden in één keer worden gemoderniseerd. Een ander voordeel is dat op basis van de ervaring van eerdere *spirals* meer zicht ontstaat of en op welke manier de volgende *spirals* kunnen worden aangepakt. De eerste militaire radio's van *spiral 0* worden naar verwachting in 2026 uitgeleverd.

Foxtrot heeft vier *spirals* gedefinieerd, die in de basis een doorlooptijd van vijf jaar kennen:

- *Spiral 0*: de zware en middelzware eenheden van de landmacht.
- *Spiral 1*: de lichte eenheden van de landmacht, inclusief het Defensie Helikopter Commando.
- *Spiral 2*: de amfibische eenheden van het Korps Mariniers.
- *Spiral 3*: het *Special Operations Command* (SOCOM) en eenheden voor zogenaamde «Joint» optreden, zoals de Koninklijke Marechaussee en het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando.

Personeel en bedrijfsvoering

Gedurende de implementatie van Foxtrot gebruikt Defensie de huidige communicatiemiddelen naast de moderne systemen en methoden. Door een combinatie van technische en procesmatige aanpassingen blijft de interoperabiliteit tussen de eenheden geborgd.

De communicatiemiddelen uit Foxtrot leveren een significante bijdrage aan de digitale transformatie en zijn randvoorwaardelijk voor multidomein optreden. De nieuwe communicatiemiddelen zijn complexer en uitgebreider dan de systemen die momenteel in gebruik zijn. Daarom is aanvullende ondersteuning beschikbaar in de periode 2025–2035 om de nieuwe communicatiemiddelen effectief in gebruik te nemen. Daarnaast is op dit moment een structurele groei van circa 30 arbeidsplaatsen voorzien om de ondersteunende en onderhoudswerkzaamheden voor de nieuwe communicatiemiddelen uit te voeren. Dit betreft zowel centraal bij de instandhoudingsorganisatie als decentraal bij de operationele eenheden.

Interoperabiliteit

Zoals in de A-brief is gesteld, is nationale interoperabiliteit tussen de krijgsmachtdelen een vereiste. Dit betreft onder meer interoperabiliteit van grondgebonden eenheden, zoals tussen de manoeuvre-eenheden van de Koninklijke Landmacht en de *Marine Combat Groups* van het Korps Mariniers, van de luchtmobiele eenheden met helikopters en van de *special forces* met jacht- en transportvliegtuigen. Op deze wijze maakt MTBB multidomein optreden mogelijk. Daarnaast streeft Defensie met Foxtrot naar maximale interoperabiliteit met bondgenoten, in het bijzonder met Duitsland voor de landmacht, met het Verenigd Koninkrijk voor het Korps Mariniers en met de Verenigde Staten voor de eenheden van SOCOM. Interoperabiliteit vormt de belangrijkste hoofdeis voor het MTBB. In dit geval betekent interoperabiliteit dat de ICT-systemen en -netwerken van onze krijgsmacht naadloos aansluiten op die van bondgenoten en partners, door bijvoorbeeld gebruik te maken van

dezelfde beveiligde *waveform*. Met het MTBB realiseert Defensie een significante verbetering van de digitale interoperabiliteit.

Industriële participatie

Zoals in de B-brief vermeld, heeft de marktverkenning uitgewezen dat er geen Nederlandse marktpartijen zijn die voldoen aan de gestelde eisen voor het MTBB. Wel geldt dat binnen de *supply chain* van de gerelateerde randapparatuur van het MTBB mogelijkheden bestaan tot de inzet van de Nederlandse industrie. Het Ministerie van Economische Zaken en L3Harris hebben gezamenlijk verkend hoe industriële participatie een bijdrage kan leveren aan de versterking van kennis, capaciteiten en ervaring van de Nederlandse industrie bij de prioritaire technologiegebieden van Defensie. Naar aanleiding daarvan zijn gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt met (potentiële) onderaannemers over de realisatie van industriële participatie. Over de resultaten van het industrieel participatiebeleid wordt uw Kamer tweejaarlijks geïnformeerd.⁸

Gerelateerde projecten

Foxtrot is onder meer gerelateerd aan het programma Grensverleggende IT (GrIT) en het project Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem (VOSS) van Defensie.⁹ Foxtrot is essentieel om een gesloten informatieketen te realiseren, waarbij informatie uit het statische en ontplooiende domein (GrIT) onder operationele omstandigheden wordt gedeeld met de individuele militair (VOSS). De Foxtrot-communicatiemiddelen worden ingebouwd in veel militaire platformen van Defensie, waardoor meerdere lopende materieelprojecten een relatie hebben met het MTBB. Dit betreft projecten zoals de *midlife update* van de CV90 en de Fennek, en de vervanging van de MRAD/SHORAD. Ook bij de introductie van nieuwe systemen, zoals de nieuwe gevechtstanks, aanvullende Boxer RCT30 pantserwielvoertuigen en *Combat Counter-UAS* capaciteit wordt rekening gehouden met de nieuwe Foxtrot-oplossing.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Met de uitvoering van dit project geeft Defensie, onder verwijzing naar artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016, invulling aan doeltreffendheid en doelmatigheid.

- Doeltreffendheid: Defensie verbetert met dit project de effectiviteit van alle militaire eenheden in het grondgebonden gevecht doordat ze beter informatie kunnen uitwisselen met elkaar en met eenheden van partnerlanden.
- Doelmatigheid: Daar waar eenheden voorheen over verschillende typen radio's beschikten, wordt nu uniformiteit gebracht in de communicatiemiddelen. Hierdoor vermindert Defensie zowel verschillen in operationeel gebruik als in onderhoudswerkzaamheden. Tevens draagt *spiral*-gewijs werken bij aan doelmatigheid. De ervaring van een eerdere *spiral* wordt gebruikt bij een volgende *spiral*. Dit stelt Defensie, in combinatie met het afroepen op raamovereenkomsten, in staat flexibiliteit te behouden en bij te sturen tijdens de uitrol van MTBB voor volgende *spirals*.

Risico's

Defensie heeft voor het MTBB een risicobeoordeling opgesteld en beheersmaatregelen getroffen. Binnen het budget van Foxtrot is een

⁸ Rapportage Industrieel Participatiebeleid, Kamerstuk 26 231, nr. 36 van 18 december 2023

⁹ Kamerstukken 35 728, nr. 9 van 30 maart 2023 en 34 000 X, nr. 98 van 4 juni 2015

risicoreservering opgenomen om de onderkende risico's voor het MTBB te dragen.

Foxtrot moderniseert veel militaire platformen. In combinatie met de hoge kwalitatieve eisen aan tactisch mobiele communicatie en platform-infrastructuur betekent dit een verwerving van grote aantallen technisch hoogwaardige systemen. De afhankelijkheid tussen deze verwerving, andere materieelprojecten en de trainingsprogramma's van de eenheden leidt tot complexiteit in planning en uitvoering, en daarmee tot een risico op vertraging. Dit risico mitigeert Defensie door de operationele commando's nauw aangesloten te houden en waar mogelijk te werken met plannings-buffers. Tevens stemt Defensie vroegtijdig en nauw af met de leverancier, onder andere met betrekking tot de planning. Het technologische ontwikkelingsrisico is laag doordat Defensie kiest voor COTS/MOTS producten.

Financiën

Met het MTBB is een investering gemoeid tussen de DMP-grenzen van € 250 miljoen en € 1 miljard (prijspeil 2024, inclusief btw). Dit budget komt in de periode 2025–2035 ten laste van het investeringsbudget van Defensie. De commercieel vertrouwelijke bijlage (BS2024040083) bevat nadere informatie over de verdeling van het projectbudget, wijziging van de exploitatiekosten en risicoreservering¹⁰. Openbaarmaking van het beschikbare budget schaadt de onderhandelingspositie van Defensie, omdat Defensie aanvullende contracten zal afsluiten.

Vooruitblik

Defensie is voornemens om na behandeling van deze D-brief verdere verplichtingen aan te gaan. Naast eerdere uitleveringen levert dit financieel voordeel op vanwege een groter bestelvolume en vermindert dit het risico op prijsbijstellingen. Ik verzoek uw Kamer hiermee rekening te houden bij de behandeling van deze D-brief.

Na parlementaire behandeling van de D-brief MTBB wordt uw Kamer via het Defensie Projectenoverzicht (DPO) en de begroting van het Defensie-materieelbegrotingsfonds (DMF) geïnformeerd over de voortgang van dit project.

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman

---

¹⁰ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer